

антитерористичної операції можуть залучатися. Поряд із цим, проведення аналізу практичних матеріалів, а також дослідження правового статусу даних суб'єктів уможливило дійти висновку про невідповідність положень Закону України «Про боротьбу з тероризмом» об'єктивним реаліям сьогодення.

Тероризм являє собою породження деструктивних (руйнівних) сил у суспільстві й людині, відображає культ насильства та всіляко сприяє його посиленню та поширенню, знецінюючи людське життя. Тероризм різко знижує значимість законів і можливість компромісів, зводячи нахабну жорстокість у ранг чи не головного регулятора життя.

На сучасному етапі розвитку суспільства свідомо визначилася кінцева мета терористичних сил: дестабілізація становища у світі, докорінні зміни глобального характеру міжнародних зв'язків і відносин, утвердження політичного панування реакційно-расистських ідей. Можна зауважити, що терористи ведуть боротьбу у багатьох напрямках, одним з яких є намагання змінити свідомість людей, впевнити їх у тому, що нехтування мораллю, правами та свободами інших осіб є нормальним явищем.

У терориста або групи терористів виникає «особливий» тип правосвідомості, який передбачає визнання тільки власних прав та нехтування правами інших людей. Правосвідомість терориста сконцентрована не на правових, а на деструктивних методах розв'язання існуючих суперечностей. В. Остроухов зазначав, що тероризм як специфічний різновид соціальної дії насильства однією з передумов свого існування має суттєву трансформацію морально-світоглядних чинників суспільної та індивідуальної свідомості. Сутність цієї трансформації виявляється у необґрунтованому розширеному уявленні щодо застосування насильства з боку влади, перетворенні світогляду, який містить поділ людей на «своїх» та «чужих» та обґрунтуванні фізичного знищення супротивників, примітивізації суспільних відносин, можливості порушення правових норм та занедбання загальнолюдської моралі, месіанських претензіях лідерів окремих суспільних груп.

Психологічним підґрунтям для деформованої правосвідомості на індивідуальному рівні є те, що особі терориста притаманне негативне світосприйняття, яке виникає під впливом низки чинників. У першу чергу до них відносять невідповідність між образами ідеальної моделі світу та самого себе у реальній дійсності за відсутності конкретних можливостей для самореалізації. Ця суперечність з ідеалом трансформується у суб'єктивне сприйняття особистої і соціальної неадекватності. Тому для особи терориста характерна позиція: «Я гарний, а світ поганий», яка стає засобом морального самозахисту, що дає змогу виправдовувати будь-які деструктивні дії.

Таким чином, в сучасних умовах діяльність терористів набуває характеру деструктивної самореалізації. При цьому, через заперечення світу зароджується нова концепція впевненості у своїй правоті, яка зводить до мінімуму можливості позитивного психологічного впливу на терористичну групу і окремого терориста. Як правило, деформована правосвідомість виникає не лише на основі індивідуальних психологічних настанов, а й на ґрунті тоталітарних ідеологій, релігійних культів, в яких закладено у різних формах ксенофобські ідеї. У кінцевому результаті виникають релігійні і політичні деструктивні культи як система світогляду та світосприйняття.

Отже, серед найбільш вагомих глобальних проблем сучасності, яка турбує суспільство, є тероризм. Цей процес як специфічний різновид соціальної дії насильства однією з передумов свого існування має суттєву трансформацію морально-світоглядних чинників суспільної та індивідуальної свідомості. Деформація правосвідомості дає змогу виокремити низку провідних мотивів, якими керуються сучасні терористи: образа за себе особисто або через соціальну групу, до якої належить людина; бажання самоствердитися, пригнічуючи інших, зокрема шляхом здійснення теракту; стовідсоткова впевненість у своїй правоті; гра в «сильну і круту» людину; «мені все під силу», «що хочу, те й роблю», «мені нічого за це не буде»; прагнення до смерті («себе не шкода»), бажання і готовність принести в жертву інших.

Одержано 17.04.2018

УДК 340.12(477)

Вадим Андрійович ДОСАЄВ,

курсант групи Ф2-102 ХНУВС

Науковий керівник: професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Загуменна Ю. О.

МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПОЛІЦЕЙСЬКИХ СТРУКТУР

У юридичній науковій літературі виділяють чотири моделі поліцейської служби, кожна з яких характеризується певними особливостями, моделлю поведінки працівників поліцейських структур, вимогами до діяльності поліції із боку держави та громадянського суспільства.

Однією із такого роду моделей поліцейської служби є модель «політик-спостерігач». Для даної моделі поліцейської служби є характерною певна політизація та репресивне спрямування діяльності поліції (міліції), низький фаховий рівень і неформальна особистісна поведінка персоналу. Модель поліцейської служби «політик-спостерігач» існувала в окремих тоталітарних державах або окремих демократій із інститутом шерифа упродовж XIX–XX ст. За подібних умов поліція (міліція) набувала негативного іміджу і була об'єктом нищівної критики з боку громадського суспільства. У такій моделі поліцейської служби, як «політик-спостерігач» поліція залежить від впливу політичної кон'юнктури. Даний стан речей, вважаємо, пояснюється видом державного (політичного) режиму країн, для яких є характерною зазначена модель поліцейської діяльності. Відповідно поліція при моделі «політик-спостерігач» розцінюється з боку громадськості як державний владний орган, який покликаний виконувати завдання і функції держави і лише в її інтересах.

Наступна модель поліцейської служби – «юрист-професіонал». Для даної моделі є характерними наступні особливості: 1) визнання пріоритетності принципу верховенства права; 2) прагнення до захисту фундаментальних ліберальних цінностей, що забезпечує трансформацію «політика-спостерігача» у «солдата суспільства»; 3) компетентність, професіоналізм, почуття відповідальності та високі морально-вольові якості працівника поліції.

Від працівника поліції у межах моделі «юрист-професіонал» вимагається не особиста відданість керівництву, як у моделі «політик-спостерігач», а захист фундаментальних ліберальних цінностей держави і суспільства, чітка реалізація нормативних приписів, визнання принципу верховенства права.

У моделі функціонування поліції «політик-спостерігач» поліцейські структури є «засобом насадження» державної влади, з їхньою допомогою влада утримується у руках діючих політиків. У межах моделі «юрист-професіонал» працівники поліцейських структур реалізують приписи норм законодавства, і виконують лише ті вказівки керівництва, які відповідають праву і закону.

Модель поліцейської служби «за можливістю раціоналізована» передбачає використання прагматичних науково обґрунтованих методів і способів. Працівник поліції трансформується в аналітика, який розуміється у проблемах соціуму та пропонує оптимальні варіанти вирішення проблем охорони публічного порядку та боротьби зі злочинністю. Таким чином, у межах функціонування зазначеної вище моделі, працівник поліції є так би мовити аналітиком проблем суспільства. Він, на підставі аналізу різних конкретних правових ситуацій, пропонує громадськості оптимальний законний варіант її вирішення.

Модель поліцейської служби «служіння суспільству» характеризується тим, що поліція дотримується проактивної позиції, здійснює перманентний моніторинг і профілактику соціальної напруги, запобігає вчиненню правопорушень у контексті реалізації програм партнерства з населенням. Поява моделі «служіння суспільству» зумовлена необхідністю підвищення відповідальності поліції за безпеку окремих громадян та суспільства у цілому.

У межах моделі поліцейської служби «служіння суспільству» створюються та реалізуються спеціальні програми взаємодії поліцейських структур і громадянського суспільства. По-друге, працівники поліції розглядаються як фахівці, що мають певний обсяг знань у галузі права і діють в інтересах гармонійного розвитку держави і громадянського суспільства.

На практиці за такою моделлю поліцейський є не «спостерігачем», не «солдатом», не «аналітиком», який реалізує завдання у сфері відбиття загроз для охоронюваного суспільного блага та уповноважений на застосування примусу (репресії), а набуває статусу «учителя», який реалізує позитивну (підтримуючу) функцію. Особлива увага при даній моделі функціонування поліції приділяється соціалізації персоналу поліції, формуванню образу невідпущеного високопрофесійного поліцейського, який шанує людську гідність і виявляє готовність надавати допомогу населенню.

У науковій юридичній літературі дану модель визнають «комунальною». Це обумовлюється, тим, що діяльність поліції у межах моделі поліцейської служби «служіння суспільству» зорієнтована на вирішення проблем обмеженої групи населення (територіальної громади). Відповідно закономірним є той факт, що поліцейські структури у межах реалізації даної моделі формуються територіальними громадами для забезпечення своїх місцевих потреб.

Проаналізована класифікація сприяє більш чіткому розумінню покликання поліції, однак вона є умовною. У реальному житті вищезазначені моделі функціонування поліції не існують «у чистому вигляді». Для функціонування системи правоохоронних органів конкретної держави, як правило, є характерними властивості одразу двох або більше зазначених моделей.

Огляд сучасної наукової і навчальної юридичної літератури дає підстави зазначити, що у пошуках оптимальної моделі функціонування Національної поліції України і взаємодії її і громадянського суспільства вчені-правознавці підтримують єдину точку зору: «модель «служіння суспільству» є найпридатнішою для демократичних держав».

Одержано 17.04.2018

УДК 179.7+27-4

Валерія Вікторівна КРАСНОВА,

курсант групи ФЗ-103 ХНУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Кріцак І. В.

ДО ПИТАННЯ ЕВТАНАЗІЇ: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ ТА ХРИСТИЯНСЬКИЙ ВИМІРИ

Право і мораль взаємодіють у таких питаннях як евтаназія, аборти, клонування, штучне запліднення, трансплантація органів, трансгуманізм тощо. З розвитком вітчизняної та світової науки, останні роки ознаменувались зростанням зацікавленості до проблеми евтаназії, що стала «больовою точкою» суспільно-правової свідомості населення.

Конституційно визнаною, найвищою соціальною цінністю в Україні у відповідності до ч. 1 ст. 3 є право на життя, що належать до тих прав людини, що зумовлені її природою та не залежать від наявності певного статусу особи в державі. Саме тому, це право в міжнародній практиці визнається фундаментальним. Не зважаючи на те, що визнання життя людини є основоположною цінністю сучасної цивілізації, а також у зв'язку із розвитком науково-технічного прогресу проблема евтаназії набуває значущості в контексті морально-етичних міркувань.

З розвитком нових медичних технологій особливо гостро постає питання евтаназії, яке викликає запеклі суперечки між філософами, медиками та юристами. Так, в Бельгії, евтаназію вперше було застосовано для невиліковної дитини у рамках закону, прийнятого у 2014 році. Водночас у Бельгії евтаназія легалізована у 2002 році. За останні 15 років – евтаназії були піддані понад 10 000 чоловік, при цьому, лише один з цих випадків розслідувався прокуратурою королівства. На сьогодні, крім Бельгії, евтаназія дозволена у Нідерландах, Швейцарії, в окремих штатах США, Канаді та інших країнах. Щоб міг означати цей факт? Крок до глобальної легалізації легкої смерті, чи помилка суспільства в питаннях вибору цінностей життя?

У сучасному суспільстві активно обговорюється питання можливості легалізації евтаназії. Термін «евтаназія» означає безболісну, добровільну, легку смерть. Відразу ж виникає питання, як з цими смислами поєднується клятва Гіппократа «клянусь не давати смертельні ліки, навіть якщо мене про це попросять, або порада, які можуть привести до смерті», або принцип, за яким лікар повинен боротися з хворобою до останнього.